

Міністерство охорони здоров'я України
Вищий державний навчальний заклад України
«Українська медична стоматологічна академія»

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВИБІР - НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА РОЗВИТКУ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Матеріали навчально-методичної конференції

Полтава - 2013

АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ СТОМАТОЛОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ - РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Волошина Л.І., Бондаренко В.В.

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія»

Розв'язати комплекс проблем щодо покращення якості підготовки спеціалістів допоможе максимальна активізація академічної та наукової мобільності, яка на тепер стала характерною ознакою розвитку освітніх систем XXI століття.

Ключові слова: академічна мобільність, освітній простір, якість навчання.

Процеси інтеграції до європейського освітнього простору тісно пов'язані з необхідністю уніфікації навчальних планів та програм українських вищих навчальних закладів і університетів держав ЄС. Ураховуючи те, що нині в масштабах цілого світу розвивається процес глобалізації, який полягає в тісному взаємозв'язку та взаємозалежності населення всього світу в різних сферах діяльності, зокрема економіці, політиці, культурі, інформаційній сфері та ін., у галузі освіти слід зробити певні кроки для створення єдиного освітнього простору, щоби студенти мали змогу проводити безперервне до- та післядипломне навчання в навчальних закладах за вибором. Не слід забувати, що глобалізація впливає на трансформацію, зміни й модернізацію державно-правових інститутів, норм і відносин на всесвітньому, макрорегіональному і внутрішньонаціональному рівнях, стимулює, прискорює та оновлює процеси універсалізації й у галузі освіти. Необхідність реформи медичної освіти з урахуванням нових світових реалій, проблем і викликів вимагає потужних зусиль щодо досягнення балансу інтересів усіх суб'єктів світового співтовариства й відповідної модернізації систем освіти окремих країн.

Початок інтеграційних процесів у межах Європи було покладено значно раніше підписання Болонської декларації - ще в 1953 році, коли було підписано Європейську конвенцію про еквівалентність дипломів. З метою забезпечення доступу до університетської освіти всі країни-учасниці Європейської співдружності визнавали еквівалентність дипломів, отриманих на території інших країн, у яких було підтверджено відповідну кваліфікацію. Із самого початку регіональної інтеграції в межах Європи ці країни домагалися спільного знаменника у виробленні загальної ефективної політики в галузі освіти. І при те, що в процесі розвитку ЄС пріоритети співробітництва в цій сфері змінювалися, принципи, закладені в основоположних документах, залишаються підґрунтям успіху інтеграції і нині [1]. Адже в Європі сформовано єдиний освітній простір, у який бажано інтегруватися й Україні. Єдиний освітній простір передбачає гармонізацію освітніх стандартів, підходів, навчальних планів, спеціальностей у різних країнах світу. Відкритий освітній простір дає можливості зростанню мобільності студентів та співпраці викладачів університетів різних країн, що, як очікується, буде сприяти досягненню студентами успіхів у обраній професії, покращенню системи працевлаштування випускників університетів, підвищенню статусу цих держав у галузі освіти.

Принципи солідарності та партнерства вищих навчальних закладів у всьому світі є ключовими для всіх галузей освіти, сприяють розумінню глобальних проблем, демократичному підходу в управлінні їх розв'язанням, а також обґрунтовують необхідність толерантного ставлення до представників інших культур [2].

Одним із завдань сучасної вищої школи є її модернізація, яка сприяє підвищенню доступності, якості та ефективності освіти. Досягненню цієї мети значною мірою сприяє розвиток академічної мобільності студентів.

Академічною мобільністю є переміщення будь-кого, хто має відношення до освіти, на певний (зазвичай від семестра до року) період у інший освітній заклад (у своїй країні або за кордоном) для навчання, викладання або проведення досліджень, після чого студент, викладач або дослідник повертається у свій основний навчальний заклад. Це поняття не пов'язане з еміграцією або тривалим періодом навчання (роботи) за кордоном (таке визначення академічної мобільності містять рекомендації Комітету міністрів Ради Європи 1996 р.).

Виїзд студентів у інші країни з метою отримання освіти - не новий феномен. У деяких країнах він має свої історичні корені. При цьому особливу роль відіграють геополітичні фактори, які накладають певний відбиток на розвиток академічної мобільності в тій чи іншій країні [3].

Академічна мобільність студентів - виключно важливий для особистого та професійного розвитку процес, тому що кожний його учасник стикається з необхідністю вирішення життєвих ситуацій та одночасного аналізу їх із позиції власної та «чужої» культури. Це автоматично і часто несвідомо розвиває в студентів уміння обирати способи і форми взаємодії з оточенням, мислити в порівняльному аспекті, визнавати недостатність знання, тобто знання про недостатність знання, що визначає мотивацію до навчання, та ін. [4].

Традиційно в країнах Європи стоматологічну допомогу надають дантисти, які не мають вищої освіти за фахом (крім асимільованих у європейську спільноту випускників медичних навчальних закладів колишнього СРСР). Тому говорити про можливість виїзду студентів стоматологічного факультету на навчання в профільні навчальні заклади Європи складно через значну розбіжність у навчальних програмах. Однак база для відпрацювання практичних навичок у європейських навчальних закладах краща. Студенти відпрацьовують практичні навички на фантомах, які подібні до людини майже на 90%, - вони можуть виражати емоції за некоректного проведення стоматологічних маніпуляцій, краще від-

творені м'які тканини й органи порожнини рота й ін. Певно, слід говорити про можливість стажування студентів стоматологічного факультету в закордонних навчальних закладах під час виробничої практики. Однак виробнича практика згідно з навчальною програмою передбачає самостійний прийом пацієнтів, тому робота на фантомах може бути не зарахована. Відкритим залишається питання про те, яким чином під час навчального року студент буде відсутній на навчанні у виші. Чи слід оформляти академічну відпустку? Чи складати індивідуальний навчальний план? Які підстави для переривання навчання в конкретному навчальному закладі на місяць чи семестр? Лишається сподіватися, що студенти, які мають високий рівень мотивації до навчання, будуть самостійно під час канікул проходити стажування чи навчання в закордонних навчальних закладах. Але виникають інші гострі питання: вільне володіння мовою країни, до якої планується виїзд, візова підтримка і, головне, платоспроможність студента або його батьків. На жаль, відсутня програма міжвишівського співробітництва з європейськими університетами, яка могла би допомогти у вирішенні цих питань. На етапі післядипломної освіти ці питання вирішуються простіше. Є можливість брати участь у Інтернет-конференціях та майстер-класах, які проводяться on-line. Лікарі, які мають певний досвід роботи у своїй галузі, не відчують навіть проблем із мовним бар'єром.

З іншого боку, переваги академічної мобільності полягають у тому, що досвід спільного навчання зі студентами з інших країн веде до розуміння особливостей чужого мислення, розширює світогляд, забезпечує кращий контакт з іноземними партнерами в майбутньому. Не слід забувати, що навчання за кордоном (хоча б упродовж року) дозволяє добре вивчити іноземну мову, що само по собі є важливою кар'єрною перевагою.

Передбачається, що, навчаючись у закордонному університеті, студенти отримують доступ до його розвинутої науково-дослідної інфраструктури. Оскільки за кордоном наукові дослідження, як правило, проводять саме в стінах університетів, вони мають сучасні лабораторії, дорогу вимірювальну апаратуру. Виникає можливість користуватися багатими бібліотеками, в яких забезпечується доступ до сотень міжнародних наукових журналів і баз даних. У багатьох випадках таке навчання стає прологом до початку роботи в стінах авторитетних закордонних клінік.

Крім навчальної діяльності, можна відмітити й особливості побутової інфраструктури європейських університетів. Проживання в студентських містечках, можливість відвідування спортивних клубів, студентських ресторанів, кафе, наявність багатих культурних і розважальних програм, повсюдне забезпечення безкоштовним виходом у Інтернет, вільний доступ до численних знижок та пільг - усе це доступне й іноземним студентам, які перебувають на навчанні чи стажуванні. Цей досвід буде також корисним для вдосконалення роботи студентського самоврядування в українських вишах [4].

Нині міграція академічно орієнтованої молоді стала центральною ланкою світової системи вищої освіти. За даними UNESCO (1997), за останні 25 років міжнародна академічна мобільність зросла більш ніж на 300%.

Отже, специфіка та проблеми академічної мобільності полягають у неплановому характері цієї діяльності, відсутності матеріально-фінансового забезпечення, нестачі фахівців у цій галузі, в нерозробленості спеціальних методів і механізмів академічного обміну, відсутності інфраструктури, яка забезпечує ефективний обмін. У сучасних умовах академічна мобільність стала невід'ємною рисою сучасної освіти і буде розширюватися далі. Тому виникла необхідність у вивченні й аналізі всіх сторін цього процесу з метою подальшого використання його вищою школою України для вдосконалення системи освіти [5].

Список використаної літератури

1. Коновалик В. К. Основные этапы интеграционных процессов в области развития современного высшего образования в Европе [Электронный ресурс] / В. К. Коновалик // Офіц. сайт Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. - Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/Dortal/soc_gum/pspo/2007_14_1/doc_pdf/konovalik.pdf. - Загол. з екрана.
2. Бордовский В. А. Непрерывное педагогическое образование / В. А. Бордовский. - СПб. : Образование, 2003. - 111 с.
3. Зновенко Л. В. Развитие академической мобильности студентов педагогического вуза в условиях непрерывного образования : дис. канд. пед. наук / Л. В. Зновенко. - Омск, 2008. - 246 с.
4. Бринев Н. С. Академическая мобильность студентов как фактор развития процесса интернационализации образования / Н. С. Бринев. - Омск, 2004. - С. 31-34.
5. Электронный ресурс. - Режим доступа: <http://www.prof.msu.ru>.